TARIM - KALKINMA ve PLANLAMA

Prof. Dr. Bülent GÜLÇUBUK
12.Ekim.2018

TARIM - KALKINMA VE PLANLAMA

TARIMDA her zamankinden daha fazla PLANLAMAYA GEREKSİNİM VAR!

***Üretim daralması**
***Artan fiyatlar-gıda enflasyonu**
***Kırdan kopuş-tarımdan kopuş**
***İklim değişikliği-belirsizlikler**
***İthalat bağımlılığı**
***Tarımda kalkınmanın sürdürülebilir olmaması**
***Küresel ve bölgesel rekabetler**
***İş cinayetleri**
***……**

1950'lerden sonraki süreç……KALKINMA ÇAĞI (deniyordu.)

- Kalkınma çağı – Yeşil devrim
- Bu çağın maliyeti kime çıkarılıyor?
- Kalkınma kime yaradı, kime yaramadı?
- Tarıma/kırsala ne kadar yaradı/ne kadar yaramadı?
- Büyümeye dayalı politik öncelikler ve kalkınma
- Ülkelerin gündeminin en önemli konusu; zenginliğin yeniden paylaşımı olmaktan çok risklerin yeniden paylaşımıdır? GIDA GÜVENLİĞİ, AÇLIK, GÖÇLER, KIRSAL YOKSULLUK, İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ, VD.

-SÜREÇLER VE PLANLAMA

PLANLAMA KAVRAMI; toplumsal ve ekonomik değişimin tasarlanıp yönlendirilebileceği ve istenilen şekilde gerçekleştirilebileceği inancının somut ifadesidir.

PLANLAMA; belirli bir amacı gerçekleştirmek için düzenlenen önlemler bütünüdür. Bunun için bir amacın saptanmış, üzerinde anlaşılmış olması gerekir. Sonra da bunu gerçekleştirecek önlemler bütününün ortaya konması gerekir.

PLANLAMA; "şimdiki veriler ve gelecekteki muhtemel gelişmelerin ışığı altında belli bir amaca ulaşmada izlenecek yolu gösteren bir süreç".

Tarımsal kalkınmayı etkileyen etmenler VE PLANLAMA

- -Teknolojinin değişmesi
- -Yapısal değişmeler
- -Sosyolojik değişmeler
- -Demografik değişmeler
- -Kamusal değişmeler
- -Yasal değişmeler
- ……..

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ

Developed in collaboration with TROLLBÄCK + COMPANY | TheGlobalGoals@trollback.com | +1 212 529 1010
For queries on usage, contact pidpcampaigns@un.org

2015 SONRASI BİNYIL KALKINMA HEDEFLERİ

- Eşitsizlikler,
- Sağlık,
- Eğitim,
- Büyüme ve istihdam,
- Çevresel sürdürülebilirlik,
- Gıda güvencesi ve beslenme,
- Demokratik yönetişim,
- Çatışma ve kırılganlık,
- Nüfus dinamikleri.

FAO: "GIDA VE TARIMIN GELECEĞİ: EĞİLİMLER VE MEYDAN OKUMALAR"

- **Artan gıda talebini karşılamak için tarımsal verimliliğin sürdürülebilir şekilde geliştirilmesi,**
- **Sürdürülebilir doğal kaynak altyapısının sağlama alınması,**
- **Doğal afetlerin şiddetlenmesi ve iklim değişikliğine hitap edilmesi,**
- **Şiddetli yoksulluğun bitirilmesi ve eşitsizliğin düşürülmesi,**
- **Açlığın ve her çeşit yetersiz beslenmenin bitirilmesi,**
- **Gıda sistemlerini daha etkili, kapsayıcı ve dayanıklı hale getirilmesi,**
- **Kırsal alanlarda gelir elde etme olanaklarının geliştirilmesi ve kırdan kente göçün ana sebeplerine hitap edilmesi,**
- **Çatışmalar, afetler ve uzayıp giden krizlere karşı dayanıklılık tesis edilmesi,**
- **Sınır ötesi ve yeni ortaya çıkan tarım ve gıda sistemi tehlikelerinin önlenmesi ve**
- **Uyumlu ve etkili ulusal ve uluslararası yönetim ihtiyacına hitap edilmesi gerekmektedir.**

Milli Tarım Projesi-Neler Var?

- **Türkiye'de 941 havzada hangi ürünlerin nerede daha iyi yetişeceği belirlendi. Stratejik olarak 19 tane ürün tespit edildi. Bunun ile fiyat dalgalanmalarının önüne geçilecek.**
- **Tarımda maliyeti artıran gübrede sağlandı. Çiftçinin kullandığı mazotun da yarısı devletten olacak.**
- **184 ova SİT alanı ilân ediliyor, 7 milyon hektar arazi 2023'e kadar toplulaştırılacak. .**
- **Damızlık amacıyla ithalat yapılacak. 25 ilde mera hayvancılığı yetiştirici bölgeleri oluşturulacak. Meralarda hayvancılık yapmak isteyenlere ıslah yapma şartıyla cüzi paralarla kiraya verilecek.**
- **Hayvancılıkta yerli üretimi destekleme modeli hayata geçirilecek**
- **Piyasadaki dalgalanmaları, değişimleri engellemek ve piyasa düzenini sağlamak için Toprak Mahsulleri Ofisi etkin bir şekilde kullanılacak.**
- **Destekler yılda bir ekim zamanı bir de hasat zamanı 2 kez verilecek. Çiftçiler ilk bir yıl içerisinde tek bir başvuru yapacak.**
- **Tohumda AR-GE desteklerine hız verilecek ve kamu-özel sektör işbirliğiyle yerli tohum çeşitleri geliştirilecek, tohumda kendine yeterli hale gelmE hedefi dikkate alınacak.**

“Milli Tarım Projesi”nin KAPSAYICILIĞI, SORGULAMA ALANLARI;

- **Kırsaldan göçü azaltmada ana yaklaşımı nedir?**
- **Bölgelerarası farklılıkları gidermede hangi stratejileri izleyecektir?**
- **Kırsalda genç ve kadın nüfusa yönelik kalıcı politika öncelikleri nelerdir?**
- **Kırsalda yerleşim planlaması konusunda öngörüler nelerdir?**
- **Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı konusunda ne tür önlemler almaktadır?**
- **Kısa-orta vadede tarımsal dış ticarette hangi hedefleri içermektedir?**
- **Tarıma yönelik risk yönetim stratejileri her alanda nelerdir?**
- **Kırsalda tarım dışı istihdam alanları yaratmak için hangi ekonomik yatırımlara öncelik verilecektir?**
- **Kırsaldaki yoksulların kendi kendilerine yetebilmeleri konusunda neler yapılacaktır?**

Sonuç yerine; temel çıkarımlar

1974….Cocoyoc deklarasyonunda, **kalkınmanın amacı** “nesnelerin değil insanların kalkındırılması olmalıdır” diyor. Deklarasyonda ayrıca, “temel gereksinmelerin karşılanması hedefine ulaştırmayan ya da daha kötüsü, bu hedeflerin gerçekleşmesini engelleyen herhangi bir büyüme sürecinin kötü örnek olacağı” açıklandı.

Kalkınma bir yardım değildir?

Henry David Thoreau (1977), “Kesinlikle biliyordum ki evime gelen bana sadece iyilikte bulunmak istiyordu….Ama ben, bana bir iyilikte bulunur korkusuyla hayatımı kurtarmak için oradan uzaklaşmak zorunda kaldım….”

Tuncay ÖZİLHAN; Liberal demokrasi tüm dünyaya barış ve refah getireceği beklentisi boş çıktı…

2015…Ali KOÇ; Eşitsizliğin ortadan kaldırılması için kapitalizmin ortadan kaldırılması lazım…

Gelinen nokta; Dünyada ne olacak?

- *Bitkisel üretim ve hayvancılığın önemi artacak*
- *Kırsalın geleceği daha fazla önem taşıyacak*
- *Üretim eskisi gibi çok artmayacak (FAO)*
- *Çevreye duyarlı üretim önem kazanacak (AB)*
- *Toprak her yönü ile daha fazla önemli hale gelecek*
- *Topraklar el değiştirecek*
- *Organik ürünler talebi artacak*
- *Gıda krizinden isyanlar hatta savaş bile çıkabilir*
- *Gıda fiyatları sık sık gündeme gelecek*
- *Açlık sorunu bitmeyecek*
- *Su savaşları şiddetlenecek*
- *Kırsal yaşam daha önemli hale gelecek,*
- *TARIM-KALKINMA VE PLANLAMA*
- ……

TARIM İLE İLGİLİ BİR PLANLAMADAN SÖZ EDİLECEKSE;

SU, ORMAN, MERA, TOPRAK, ÇEVRE, DEMOGRAFİ, GÖÇ konularında da planlama olmalı ve bunlar birbirine eklemlenmeli…

Tarımda sürdürülebilir kalkınma, planlama ile mümkündür…

Tarımda sürdürülebilir kalkınmanın temeli; tarımsal arazilerin doğru ve verimli bir şekilde **planlanması, planlamanın** yanında verimliliğin sağlanması, kaynakların doğru kullanılması, köyden metropollere göçten, ekonomiye, çevresel ve sosyal sorunlarını çözmeye kadar bir birçok sorunu çözmeye katkı sağlamalıdır.

Bir üretim planlamamız var mı? Planlama nasıl yapılır?

Tarım için, tarımsal kalkınma için çok yönlü bir planlama lazım; ulusal düzeyde, bölgesel düzeyde, arz-talep düzeyinde, aile işletmeleri düzeyinde, tarımsal örgütlülük düzeyinde, kırsal kalkınmaya katkı düzeyinde, ekonomik-sosyal planlama düzeyinde..

- **Dünyadaki son gelişmeler bize şunu göstermektedir ki, özellikle ülkemizin beslenmesinde, geleceğinde tarıma, kırsala dünden çok daha fazla önem verilmesini gerektiriyor.**

NE OLMALI? NE YAPMALI?

- Ulusal kalkınmayı destekleyen yapısal değişimi gerçekleştirmek ve nüfusun bütün sektörlerini harekete geçirmek ve bu sektörlerin kalkınma sürecine katılımlarını sağlamak
- Nüfusun hiçbir kesimini değişim ve kalkınma alanının dışında bırakmamak
- Ülkede gelirin ve refahın eşit ve adil dağılımını da gerçekleştirmek de dâhil olmak üzere, toplumsal eşitliği-adaleti hedef almak
- Yeni istihdam olanakları yaratmak ve çocukların ihtiyaçlarını karşılamak
- Kırsal yaşamı canlandırmak, kırsal kalkınmayı hızlandırmak..

Yeni kırsal kalkınma YAKLAŞIMI:

-cinsiyet eşitliği,
-yoksulun güçlendirilmesi,
-açlık sorununun azaltılması,
-çocuk ölümlerinin azaltılması,
-eğitim, sağlık, konut, sosyal güvenlik,
-iyi yönetişim, katılım-katılımcılık-sürdürülebilirlik,
-çevre duyarlılığı,
-pazara ve kredi kaynaklarına erişim,
-sosyal içerme, sosyal kapsayıcılık,
-tabana dayalı örgütlenme,
-herkes için sürdürülebilir kalkınma ve yararlanma,
-tarım ile kırsal kalkınmanın entegrasyonu

yani herkes için koşulsuz yaşam kalitesinin yükseltilmesi;
HAK TEMELLİ KALKINMA

Harikalar Diyarı

Alice: "Lütfen söyler misin, hangi yoldan gitmeliyim?

Kedi: "Bu büyük ölçüde nereye ulaşmak istediğine bağlı"

Alice: "Nereye gideceğim çok da fark etmez"

Kedi: "O zaman hangi yolu takip edeceğin de fark etmez"

Alice: "... bir yere ulaştığım sürece..." diye açıklar...

Kedi: "Şüphe yok ki bunu yapabilirsin... çok yürümeyi göze aldığın sürece..."

SİYASETİN ....TARIM / KALKINMA / PLANLAMAKİ ROLÜ, ELEŞTİRİSİ, KATKISI?
SİYASETİN.....KIRSALA İLİŞKİN VİZYONU?
TOPLUM SÖZLEŞMESİ.....

Teşekkürler.....

Prof. Dr. Bülent GÜLÇUBUK
gulcubuk@agri.ankara.edu.tr